

Lausunto

31.08.2023

Asia: VN/18066/2023

Arviomuistio tuomareiden etäosallistumismahdollisuudesta hallintoprosessissa

Lausunnonantajan lausunto

1. Olisiko hallintoprosessissa tarpeen säännellä kokoonpanoon kuuluvan tuomarin etäosallistumismahdollisuudesta suulliseen käsittelyyn? Mitkä olisivat mahdolliset hyödyt ja haitat tuomarin etäosallistumismahdollisuudesta hallintoprosessissa?

Tuomarin etäosallistumismahdollisuudesta suulliseen käsittelyyn on syytä säännellä. Vahvana pääsääntönä tulee kuitenkin olla jäsenten osallistuminen istuntoihin henkilökohtaisesti. Poikkeusoloja varten on kuitenkin syytä säätää selkeästi rajatut mahdollisuudet etäosallistumiseen tilanteissa, joissa istunnot uhkaavat muutoin estyä kokonaan. Käytännön tekniset seikat tulee kuitenkin saattaa nykyistä paremmalle tasolle, jotta etäosallistumista voidaan hyödyntää täysimääräisesti.

2. Olisiko soveltamistilanteita tarpeen rajata arviomuistiossa esitetyillä tai muilla perusteilla? Mikä vaihtoehtoista 1–3 vaikuttaisi perustelluimmalta sääntelytavalta? Olisiko käyttöala syytä jättää yleisen soveliaisuusharkinnan varaan vai tulisiko sitä rajoittaa perustellun tai erityisen syyn vaatimuksella?

Soveltamistilanteita on tarpeen rajata. Tätä tulee arvioida tarkemmin jatkovalmistelun yhteydessä. Todennäköisesti yleinen soveliaisuusharkinta riittää.

3. Olisiko tarpeen rajoittaa lainsäädännössä tuomarin etäosallistumisen paikkaa?

Yleisluonteinen säännös paikan asianmukaisuudesta ja soveltuvuudesta lienee riittävä. Tuomarin on joka tapauksessa aina huolehdittava muun muassa oikeudenkäynnin julkisuussääntelyn sekä tietosuojaa ja tietoturvaa koskevan sääntelyn noudattamisesta.

4. Tulisiko tuomarin etäosallistumismahdollisuutta rajoittaa joidenkin tiettyjen tilanteiden tai asiaryhmien osalta? Mitä nämä tilanteet tai asiaryhmät olisivat ja mitkä olisivat keskeiset perusteet rajoituksen tarpeellisuudelle?

Asiaryhmäkohtaiselle tai muulle tämän tyyppiselle rajoittamiselle ei ole tarvetta.

5. Tulisiko tuomarin etäosallistuminen rajoittaa siten, että vähintään yhden kokoonpanoon kuuluvan tuomarin olisi oltava läsnä suullisessa käsittelyssä? Tulisiko tämän vaatimuksen koskea erityisesti istunnon puheenjohtajaa? Millainen merkitys asianosaisten suostumukselle tulisi tuomarin etäosallistumismahdollisuuden sääntelyssä antaa?

Kuten edellä on mainittu, vahvana pääsääntönä tulee olla jäsenten osallistuminen istuntoihin henkilökohtaisesti. Istunnon puheenjohtajan tulee olla aina läsnä oikeussalissa. Asianosaisten suostumukselle ei tulisi antaa ratkaisevaa merkitystä.

6. Olisiko tuomarin etäosallistumismahdollisuuden salliva säännös tarpeen ulottaa myös suulliseen valmisteluun? Jos säännös olisi tarpeen, niin olisiko sen suhteen perusteltua rajoittaa tuomarin etäosallistumismahdollisuuksia yleisen soveliaisuusharkinnan lisäksi?

Etäosallistumismahdollisuuden salliva säännös voidaan ulottaa myös suulliseen valmisteluun. Jos valmisteluistunnon järjestetään yhden tuomarin kokoonpanossa ja asianosaisten tulevat paikalle, myös tuomarin tulee olla paikalla. Muutoin sääntelyä ei ole tarvetta rajoittaa yleisen soveliaisuusharkinnan lisäksi.

7. Olisiko tuomarin etäosallistumisen salliva säännös tarpeen ulottaa myös katselmukseen ja tarkastukseen?

Ei.

8. Aiheuttaisiko tuomarin etäosallistumisesta sääntelevä tarvetta tarkastella oikeudenkäynnin julkisuutta koskevia säännöksiä?

Tämä täytyy varmistaa jatkovalmistelussa.

9. Muut mahdolliset ehdotukset ja näkemykset tuomarin etäosallistumista koskevaan sääntelyyn hallintoprosessissa?

-

Mäki Riikka
Vaasan hallinto-oikeus - ylituomari